بسم الله الرحمن الرحیم

انحراف از خیابان انقلاب

نگاهی آسیب‌شناسانه به انحرافات از مسیر انقلاب اسلامی
در طی ۴۰ سال اخیر

رویش اندیشه ۱۳

اندیشکده برهان
قل هاتوا برهانکم ان کنتم صادقین
www.BORHAN.ir

عنوان و نام پدیدآور : انحراف از خیابان انقلاب : نگاهی آسیب‌شناسانه به انحرافات از مسیر انقلاب اسلامی در طی ۴۰ سال اخیر/اندیشکده برهان.
مشخصات نشر : تهران: دیدمان، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری : ۵۷ص.
فروست : رویش اندیشه؛ ۱۳.
شابک : ۹-۶۴-۶۳۱۱-۶۲۲-۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی : فیپا
یادداشت : کتابنامه.
موضوع : فتنه و فتنه‌انگیزی-- ایران
موضوع : Sedition-- Iran
موضوع : ایران -- سیاست و حکومت -- قرن ۱۴
موضوع : ۲۰th century -- Iran -- Politics and government
موضوع : ایران -- سیاست و حکومت -- ۱۳۸۸ - ۱۳۹۲
موضوع : ۲۰۰۹ - ۲۰۱۳ -- Iran -- Politics and government
موضوع : ایران -- تاریخ -- جمهوری اسلامی، ۱۳۸۸ - ۱۳۹۲
موضوع : Iran -- History -- Islamic Republic, ۲۰۰۹ - ۲۰۱۳
شناسه افزوده : اندیشکده برهان
رده بندی کنگره : DSR۱۵۹۱
رده بندی دیویی : ۹۵۵/۰۸۴۰۴
شماره کتابشناسی ملی : ۵۸۶۴۸۲۷

عنوان: انحراف از خیابان انقلاب
نویسنده: اندیشکده برهان
شابک: ۹-۶۴-۶۳۱۱-۶۲۲-۹۷۸
نشر: دیدمان
تاریخ انتشار: زمستان ۱۳۹۸
نوبت چاپ: اول
شمارگان: ۲۰۰
قیمت: ۱۷۰۰۰ تومان

اندیشکده برهان
قل هاتوا برهانکم ان کنتم صادقین
www.BORHAN.ir

انتشارات دیدمان

www.DidemanBook.ir | www.BORHAN.ir | info@borhan.ir

تهران، چهارراه شهید لواسانی، خیابان بوستان، کوچه نسترن، پلاک ۳۲، واحد ۴

این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است.

تلفن: ۰۲۱-۲۶۱۵۳۲۹۱ **پیامک:** ۱۰۰۰۰۲۸۷

کلیه حقوق این اثر متعلق به «اندیشکده برهان» است و هرگونه نقل مطالب از آن صرفاً با ذکر منبع مجاز است.

فهرست

پیشگفتار ۷
مقدمه ۹

گفتار اول

سیر تطور جریانات انحرافی از ابتدای انقلاب اسلامی تاکنون. ۱۲
انقلاب، آزمون گروه‌های انقلابی ۱۲
بازرگان؛ وابسته به اندیشه‌ای حزبی ۱۳
بنی صدر، همگام با نیروهای منحرف ۱۴
منتظری و مرزبندی با ولی زمان ۱۶
فرجام ۱۸
دهۀ دوم انقلاب؛ قرائت‌های ناصواب از انقلاب ۱۹
کارگزاران سازندگی و ورود افراد با صبغۀ انقلابی به بدنۀ دولت ۲۰
ورود اعضا با رانت دولتی به پروژه‌های اقتصادی ۲۱
تغییر ارزش‌ها ۲۲
جنبش بازگشت به وطن ۲۴
ظهور اصلاح طلبان هواخواه لیبرالیسم ۲۵
تجدید نظر طلبان ۲۶
حاملان جنبش اصلاحی در چندین حلقه ۲۶
فرجام ۲۸
دوره دوم خرداد ۲۹
دوران فترت و خاموشی ۲۹
جریان انحرافی، تغییر در تاکتیک ۳۰
حرکت با چراغ خاموش ۳۰
حکومت مورد نظر اصلاح طلبان؛ دموکراسی سکولار ۳۱
گفتمان عدالت خواهی ۳۳

انتخابات ۸۸؛ زمان عقده گشایی دشمنان و همراهان داخلی..... ۳۴
پایان انتخابات و آغاز فتنه..... ۳۵
جریان انحرافی جدید..... ۳۶
نتیجه‌گیری..... ۳۸

گفتار دوم

خودی و غیر خودی ۴۰
خودی و غیرخودی ۴۱
خودی و غیرخودی کیست؟..... ۴۱
خودآگاهی برای شناخت خودی و غیرخودی ۴۱
خودی‌ها را بیش‌تر بشناسیم..... ۴۲
صفات خودی‌ها ۴۴
غیرخودی‌ها را بیش‌تر بشناسیم..... ۴۹
صفات غیرخودی‌ها ۵۰

رهبر کبیر انقلاب اسلامی حضرت امام خمینی (ره)

باید ملتفت باشید که اشخاصی که در بین شما هست، انحراف نداشته باشند که به واسطهٔ انحراف، شما را به انحراف بکشند یا لا اقل، بدنام کنند. و بالاخره، ما هر چیزی که در این مملکت الآن داریم، چه مجلس و چه دولت و چه حزب و چه بانک و چه سایر ارگانهایی که داریم، باید ما کوشش کنیم که اینها بخورد به جمهوری اسلامی. خوب، ما ادعا کردیم که ما جمهوری اسلامی را می‌خواهیم، همهٔ ملت هم موافق‌اند با این؛ جمهوری اسلامی می‌خواهند. آنهایی که مخالف‌اند معدودی هستند. خوب، ما که می‌گوییم که نظام جمهوری اسلامی را در ایران، ما متحقق کردیم، آن وقت اگر ـ خدای نخواسته ـ بیایند مجلس ببینند که مجلس را بعضی آورده‌اند خراب دارند می‌کنند، بروند دولت، دولت هم ببینند همین‌طور است، همین‌طور یک وقت بشود «شیر بی‌دم و شکم» ما باید کوشش کنیم که اینها را تا آن اندازه‌ای که قدرت داریم به همین چیزی که اسلام می‌خواهد، مبدل کنیم.

صحیفه امام، ج ۱۶، ص ۱۷۱

رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)

انحراف در هدف‌ها، در آرمان‌ها، در جهتگیریها را باید مراقبت کرد که پیش نیاید. و این چیزی است که ما در طول این سالهای طولانی - بخصوص بعد از جنگ و بعد از رحلت امام - درگیرش بودیم؛ جزو درگیری‌های اساسی در این دو دهۀ گذشته، یکی همین بوده. تلاش‌های زیادی شده است برای اینکه جمهوری اسلامی را از روح و معنای خودش خارج کنند. تلاش‌های زیادی کرده‌اند؛ به شکل‌های مختلف؛ چه در زمینه‌های سیاسی، چه در زمینه‌های اخلاقی، چه در زمینه‌های اجتماعی؛ از اظهاراتی که شده و حرفهائی که زده شده. ما یک دوره‌ای را هم مشاهده کردیم که در مطبوعات ما رسماً، علناً، جدائی و تفکیک دین از سیاست را اعلان کردند! اصلاً مسئلۀ یکی بودن دین و سیاست را که اساس جمهوری اسلامی و اساس حرکت عمومی مردم بود، زیر سؤال بردند. از این بالاتر؟! در دورانی، در مطبوعات ما دیده شد که صریحاً، علناً، از رژیم ظالم، جبار و سفاک پهلوی دفاع شد! برای اینکه چنین حالتی پیش نیاید و برای برخورد با این انحراف، می‌شود با برجسته کردن مرزهای اعتقادی و فکری و سیاسی، جلوی این انحراف را گرفت. شاخصهای هویت اسلامی بایستی معلوم باشد: شاخص عدالت‌طلبی، شاخص ساده‌زیستی مسئولان، شاخص کار و تلاش مخلصانه، شاخص طلب و پویائی علمی بیوقفه، شاخص ایستادگی قاطع در مقابل طمع‌ورزی و سلطۀ بیگانگان، شاخص دفاع از حقوق ملی. از حقوق ملت، دفاعِ شجاعانه کردن یک شاخص است.

بیانات در دیدار اساتید و دانشجویان در دانشگاه علم و صنعت، ۸۷/۰۹/۲۴

پیشگفتار

بسم‌الله الرحمن الرحیم

يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ قَدۡ جَآءَكُم بُرۡهَٰنٞ مِّن رَّبِّكُمۡ وَأَنزَلۡنَآ إِلَيۡكُمۡ نُورٗا مُّبِينٗا

ای مردم! همانا برای شما از جانب پروردگارتان برهانی آمده است، و ما نوری روشنگر (قرآن) به‌سوی شما فرو فرستادیم. (نساء-۱۷۴)

سپاس خداوندی را که بشر را به برهان حقانیت وجود ذی‌جود آخرین فرستاده‌اش و نور روشنی‌بخش کلام‌الله مجید هدایت کرد و ملت شریف ایران را با هدیهٔ آسمانی انقلاب اسلامی و حیات در ذیل نعمت ولایت در مسیر رشد و تعالی قرار داد.

انقلاب اسلامی، نعمت بی‌بدیلی بود که رهین ملت ایران شد تا مسیر تمدن سازی اسلامی و الگو شدن برای جهان بشریت را بپیماید و البته در این طریق راه ناپیموده هنوز زیاد است و نیازمند گام‌هایی استوار و خردورزانه هستیم. اندیشکدهٔ برهان که متشکل از جمعی از فرزندان انقلاب اسلامی است، کانونی است فعال در زمینه تبیین گفتمان تمدن‌ساز انقلاب اسلامی. تلاش این موسسه اندیشه‌محور بر این است که با تکیه بر سرمایه و استعداد معرفتی - علمی نیروهای فرهیخته جریان انقلابی و ارزشی به تبیین گفتمان انقلاب کمک کرده، در مسیر تربیت نیروهای فکری تراز انقلاب اسلامی و یا به تعبیری «مؤمن اندیشه‌ورز جهادی» بکوشد.

این موسسه خود مسیر مطلوب خود را حرکت در چارچوب

الگوی امام-امت می‌داند و بر این اساس، مبنای گفتمان‌سازی جهادگران فکری این اندیشکده بر پایهٔ تبیین بیانات و دغدغه‌ها و مطالبات سیاسی-فرهنگی حضرت امام (ره) و مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) و تولید پژوهش‌های معرفتی و راهبردی معطوف به این مهم است. اندیشکدهٔ برهان بر آن است که در مسیر یک جهاد فکری و اعتقادی منسجم و متقن با پاسخگویی مستدل و منطقی به پرسش‌ها و مسئله‌های کنونی جامعه، گره‌گشایی از معضلات فکری و نظری و شبهه زدایی و تولید تحلیل و تأملات سالم و پالوده از کج‌اندیشی و انحراف، گام بردارد.

کتاب حاضر به قلم جمعی از پژوهشگران اندیشکده برهان است که به بررسی انحرافات از مسیر انقلاب اسلامی در طی ۴۰ سال اخیر می‌پردازد. لازم است از زحمات آقای قاسم صفایی نژاد و خانم فاطمه متقی که در نگارش این اثر مشارکت داشته‌اند، کمال سپاسگزاری به عمل آید.

امید است این اثر، گامی کوچک اما مؤثر در تعمیق گفتمان تمدن ساز انقلاب اسلامی و مورد رضایت پرچم‌دار هدایت بشر، حضرت ولی‌عصر (عج) قرار گیرد.

محمدجواد اخوان
مدیر اندیشکده برهان

مقدمه

پایان جنگ جهانی دوم و آغاز جنگ سرد بین دو قدرت جهانی غربی (لیبرالیسم) و شرقی (کمونیسم)، هم‌چنین آغاز عصر زندگی بدون حضور دین و آموزه‌های دینی بود. اصلی که اندیشمندان و سیاست مداران غربی و شرقی بی پروا به ترویج آن مشغول بوده و رضایت مندانه تبلیغش می‌کردند. در این چنین زمانه‌ای، وقوع انقلاب اسلامی در ایران پایانی بود، بر آغاز دین زدایی از جهان. انقلابی که در جزیرهٔ ثبات خاورمیانه بر رهبری فردی روحانی و با شعارهای دینی و فراملی، تعجب همگان را برانگیخت. برای شناخت و تحلیل اهداف هر جنبش و انقلابی، رهبران آن حرکت، بهترین افرادی هستند که می‌توان به آن‌ها رجوع کرد؛ در این شرایط، نگاهی به سخنرانی، نامه‌ها و پیام‌های حضرت امام خمینی (ره)- به عنوان بنیان‌گذار و رهبر انقلاب اسلامی ایران- ما را در شناخت اهداف این انقلاب عظیم جهانی یاری می‌رساند. ایشان در مقاطع مختلف، مؤلفه‌های انقلاب اسلامی را چنین برشمارند:

انقلاب اسلامی باید ۱. متکی بر ضوابط اسلامی[۱]، ۲. متکی بر آرای عمومی مردم[۲]، ۳. مستقل و غیروابسته به شرق و غرب[۳]،

---

۱. صحیفه‌ی امام خمینی، ج ۴، ص ۴۴۴

۲. صحیفه‌ی امام خمینی، ج ۵، ص ۳۴۶

۳. صحیفه‌ی امام خمینی، ج ۴، ص ۳۱۴

۴.عادل و مبتنی بر عدالت اجتماعی[۱]، ۵. مبتنی بر آزادی[۲]،۶. شکل آن جمهوی باشد[۳] و ...

بدون شک انحراف از مسیر انقلاب، امری آسان‌تر از براندازی آن خواهد بود برای کسانی که به هر دلیل، وجود و حضورِ انقلابِ جهانیِ اسلام را بر نمی‌تابد. وجود اغراض شخصی، انحراف‌های فکری و شهوتِ کسب قدرت از سویی و تلاش قدرت‌های بیرونی برای انحراف مسیر انقلاب از سویی دیگر، می‌تواند مهم‌ترین دلایل برای این کار باشد. در کوران حوادث، آنچه به عنوان اصل خدشه ناپذیر باید مورد نظر همه باشد و مورد اهتمام قرار گیرد این است که نظام جمهوری اسلامی حفظ شود. حفاظت از نظام جمهوری اسلامی، آرمان‌ها و اهداف آن، اصلی است که بر مصالح و منافع فردی و گروهی حاکم است و هیچ بهانه‌ای نمی‌تواند آن را تحت الشعاع قرار دهد. آنچه در مقاطع مختلف، به صورت سؤال و برای بعضی افراد و جریان‌ها به عنوان یک معضل مطرح می‌شود چگونگی حفظ نظام و تشخیص مراتب تقدم و تأخر بعضی امور در مواردی است که در ظاهر با رعایت اصل مقبول و مورد تأیید ضرورت حفظ نظام تضاد پیدا می‌کنند. به نظر می‌رسد پاسخ دادن به این قبیل سؤال‌ها و روشن کردن این قبیل ابهام‌ها، یکی از الزامات زمان ماست، کاری که اصحاب فکر و فرهنگ باید به آن اهتمام ورزند تا فعالان سیاسی بتوانند با به کار بستن آن، از ارتکاب خطا در فعالیت‌هایشان مصون بمانند و در تلاش برای حفاظت از نظام جمهوری اسلامی به راه خطا نروند. جریان‌های انحرافی یکی از مهم‌ترین تهدیدهایی است که در دهه‌های مختلف انقلاب وجود داشته و هر زمان به هیأتی خاص خود را نشان داده است. جریان انحرافی، جریانی است که سعی در منحرف کردن مسیر جمهوری اسلامی و در نگاه کلان انقلاب اسلامی داشته و عمدتاً

۱. صحیفه‌ی امام خمینی، ج ۴، ص ۴۹۹

۲. صحیفه‌ی امام خمینی، ج ۴، ص ۴۰

۳. صحیفه‌ی امام خمینی، ج ۴، ص ۴۷۹

از درون مجموعه‌های نظام، رویش و تغذیه کرده است.

نگارنده سعی در بررسیِ عوامل انحراف افراد مختلف داشته و با ذکر شواهدی از مقاطع مختلف تاریخ ۴۰ سالهٔ انقلاب اسلامی نشان می‌دهد که چگونه این جریان‌ها بعضاً به هم پیوسته با حضور در ساختار قدرت و پیوند با مراکز ثروت، انحراف در مسیر انقلاب را آرمان خود ساخته‌اند. طبعاً ذکر چنین نمونه‌هایی، به معنای فاسد بودن کل ساختار نبوده است.